

Belem Gradu, razvidna je iz naslova. Omenjamo samo, da jo krasi deset jako lepih slik s češke razstave. Dobro bi bilo, da se je tudi za izletnike slovenske izdala takšna spomenica!

»**Stražilovo**«, srbski list za pesništvo, pouk in književnost, izdajal bode letos zopet v Novem Sadu g. *Jovan Grčić*. I list izhaja vsako nedeljo na jedni pōli in veljā za vse leto 5 gld.

Jana Nerude zbrani spisi. Toliko da se je osušil grob nedavno umrlega pisatelja in prvega listkarja češkega, že se izdajajo njega zbrani spisi, katere uredjuje Ig. Hermann. Kakó težko so pričakovali te nove izdaje, to se vidi najjasneje iz tega, da se je précej tisti dan, ko je izšel prvi zvezek (»**Drobne klepy. Růžné kresby humoristické**«) razposlalo do 20.000 izvodov. Resnično, od Čehov se nam je učiti marsikaj, sósebnó pa, kakó naj se podpirajo književna podjetja!

Tristoletnica Komenskega. Po vsi Avstriji, lahko se reče, po vsem svetu, pripravljajo se pedagoški krogi, da kār najdostojneje poslavé spomin vélikega Komenskega, ki je vsemu pouku in vsi vzgoji odmeril pravi in prirodni pot, oprostivši šole duhomornega mehanizma. Najsijajneje sevéda poslavé Čehi slavnega svojega rojaka. V Pragi se je že meseca vinotoka 1890. leta ustanovil poseben odbor za slavnost, ki se bode vršila dné 28. sušca t. l.; ta odbor deluje tudi na to, da bi se v posebnem »**Muzeji Komenskega**« v Pragi zbrali Komenskega spisi v izvirnem jeziku in v prevodih, dalje shranile podobe, katere je Komensky sam risal za šole, podobe mest, kjer je živel, iz kratka, da bi obsezal namerjani muzej vse, kar se dostaje njega življenja in delovanja. Češka učiteljska društva so odmerila ves triletni prispevek, da se nakupijo potrebne stvari. V národnem gledališči praškem se bode na večer pred slavnostjo bržkone predstavljala kakova igra, katero je Komensky sam spisal za svoje učence; dné 28. sušca pa bode velika slavnostna akademija. — Iz hrvaškega »**Napredka**« posnemljemo, da izdá »**Pedagoški književni zbor**« za svoje člane spomeniški spis o delovanji Komenskega in tudi krasno sliko njegovo. Kaj pa pri nas?

Poljski roman. »**Ona**«, powieść przez *Maryę Rodziewicz*, Kraków, Warszawa 1890. Sirota brez očeta in matere to je — ona, Kostusia. Živi pri rojakih v gradu na deželi, na pol domača, na pol dekla. Gospodar ima v mestu na vseučilišči sina — medika, domā dve hčeri, »**ki**« govorita z očetom francoski, s seboj angleški, a s Kostusijo — nikako« (9.) Zató le-tā največ dela in — molči. S pomočjo gospe tete vodi gospodinjstvo, in zató govorita ujec in gospā ž njo časih z glasom protektorjev ali pa se šalita, pri gostih pa jo vsi — prezirajo. Toda Kostusia je iskrena, preprosta in jako hvaležna. Ima dobra načela, prirojeno logiko, jasen um in veliko (dobre) trdne volje. Zvečer sedí navadno sama v svoji sobici, a tovariš ji je — cvrček. Pride Sewer Stamierovski, prijatelj domačega sina, in opazi, da ima uboga rojakinja rada tega njegovega prijatelja. Njemu (Seweru) bi radi dali hčer Felo, ali on se zaljubi v Kostusijo. Otroška ljubezen med domačim sinom in siroto izgine, ali zató jo ljubi Sewer in ona njega. Nje pestunja živi samotno v lesu; tu se vidita on in ona, tu in blizu na materinem grobu; povesta si, da se ljubita. Ali nazaj v grad gresta po toliki sreči — »**žalostna, vedno bolj žalostna**« (66.). To je čudno! Sewer ne more ostati v gradu, gre k očimu, ali tajno zahaja k svoji dragi. To ljubezen opazijo ujec in drugi ter se silno srdé, sósebnó teta. Ona Sewera ne sme več videti, toda on jo čaka večkrat ves brezupen. Potem ga očim preganja, ker bi si rad prisvojil njega imetek. Zató ga draži, a veliko razdražnost je podedeloval Sewer po očetu, draži, dokler se Sewer ne vrže nánj kakor divja zver. Ali zvežejo ga in zapró v vrtno hišo, kjer ga hoče očim držati — do smrti (!!) Kostusia čaka, čaka, zboli, in ozdravi jo stara dojka, katera gré potem in zvé vse o

Severu, zvé tudi, da je sešaj — idijot. Jako neverjetno opisuje pisateljica, kakô »ona« in dojka oslobodita Sewera idijota in bežita ž njim. — Hodita samó podnevi, ponoči počivajo vsi trije, da bi jih kdo ne videl (?!)

Precëj daleč od dóma gredó služít nekega gospodarja, vdovca, kateremu pa je pridna Kostusija takó po volji, da jo hoče za ženo, njo, ki ljubi — tepca (!). Bežé v tèmei, mrazu, viharji in snegu na tem krvavem poti (165). Ne znajoči zmotra, »gnani kot jesensko listje, šli so, šli« O božiči si ustanovijo na nekem pokopališči (!?), in Kostusia gré prosít v bližnji gradič káj toplega. Prosijo se v službo, ali na zimo jih neče nikdo. Kostusia ima bose, krvave noge, roke ozeble, lice žolto. A vender je lice lepo »nezemnim — mirom«, bleda usta imajo črto sladkega nasmeha in duševne radosti (175). Smilijo se staremu gospodarju in gospodarici v gradiči; dasta jim staro, mrzlo kožo v lesu, da bode tepec — šumar (?). Ali šumar je seveda — ona; muči se strašno, toda od uboge plače morajo še nekoliko dajati oskrbniku. Toda mirni so, dasi mora stara pestunja zánje beračiti kruha. Kostusia lovi izpod leda na prozbu ribe. Ali spomladi jih skoro zalije — povodenj in umorí — lakota. Potem pride mladi gospodov sin — doktor. Ona mu ugaja, vidí tudi, da je Sewer — tepec, in skrbi zánje. Sewer je nemiren in srdít, kadar ni nje pri njem, in to porabi doktor za poskus, da bi ga vzbudil iz mrtvila. Pride ujčev sin, prijatelj gospodarjevemu sinu, in oba pazita na bolnika, kateri doktorja kár ne more videti. Toda prav tega mu je treba, da se vzbudí iz mrtvila: besen napade doktorja in potem umrè. Ona žaluje, ali ostane pri gospódi in ne gré k ujcu in teti, da ne bi ondu čula káj zlá o njem (263). Ostane, dasi vé že pešna ciszy i resignaciji żyje dla siebie (265).«

Iz kratke vsebine vidimo, da je »ona« narisana za romantiško, sentimentalno deklè. Ves zamisel in zaplet je neverjeten. Neverjeten je óčim, kakor ga riše pisateljica. Pretirani so v obče vsi glavni značaji in tudi »ona«. Vender ima nje ljubezen in požrtvovalnost za tepca marsikaj, kar je veren glas ženskega srca. Méni se zdi, da je najbolj proučen, opazovan in risan prav óni tepec. Lepo je opisana priroda tam v močvirnem lesu pozimi in spomladi. Pohvaliti pa ni tega, da ónega óčima Budakovskega, ki je vender največ kriv, pisateljica kár pozablja, ko ga ne potrebuje. Čitatelj ne more biti zadovoljen, da ta óčim toliko greši proti zakonu, in mu za to ni nič. Saj so vender tudi na Poljskem — sodniki! Jezik je pravilen, prost in tudi precëj značilen.

Dr. Fr. C.

Šola za gledališke igralce v Pragi. Čehi namerjajo ustanoviti posebno šolo za češke gledališke igralce. Troške so proračunjali na letnih 5000 glđ.; upajo pa, da tudi deželni zbor dovoli primerno podporo.

Slike V. V. Vereščagina so se meseca listopada m. l. prodajale v New-Yorku; zánje se je iztržilo vsega skupaj 72.635 dolarjev.

„**Slavjanskoje Obozrenije**“ se bode imenoval nov zgodovinsko-književni in politiški list, ki začnè prihoduje leto izhajati v St. Peterburgu. Urednik mu bode znani slavist *Anton Semenovič Budilovič*, profesor varšavskega vseučilišča. Iz vabila, katero se nam je poslalo, vidimo, da je program novemu listu jako obširen. „Slavjanskoje Obozrenije“ bode namreč prinašalo članke o slovanskih književnostih, slovanski etnografiji, zgodovini in politiki; dopise; letopis slovanskih dogodkov iz obsega politiškega, verskega, družabnega in književnega; kritike in bibliografije; poročila o delovanji slovanskih društev in drugih podobnih zavodov; zmes; v prilogah prevode iz slovanske beletristike; portrete slovanskih dejateljev; objavljenja. — „Slavjanskoje Obozrenije“ bode izhajalo vselej v drugi polovici meseca na 8—10 pólah; naročnina, katera znaša 10 glđ., pošiljaj se uredniku Budiloviču v Varšavo ali pa tudi znanim knjigarnam po večjih mestih.